

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 35

12. augustil 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aasta peale . . . . . Mk. 800.—
 poole aasta peale . . . . . 400.—
 weerand aasta peale . . . . . 200.—

Üksik number maksab Mk. 18.—

Aratellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.

Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek.	Mk. 3000.—	1/4 lehek.	Mk. 800.—
1/2 "	" 1500.—	1/8 "	" 400.—
1/3 "	" 1000.—	1/16 "	" 200.—
	1/32 lehek. Mk. 100.—		

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kalltm.

Adressi muutmise 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Maakondade adresslaudadest.

Maakondade adresslaudade sisseseadmisel nõuete on juba mitmel puhul asjastühmitud ajutustes kõne all olnud. Mäletawasti peeti 1920 a. algul Politsei peawalitsuses selle küsimuse arutamiseks politsei esitajate nõupidamine ära, kus adresslaudade tarwidus nõupidamisest osawõtjate poolt ühemeelset tunnustamist leidis; hiljem on sama tarwidust paaril korral ka „Politseilehe“ weergudel möödaminnes puutunud, kuid kaugemale pole asi nihkunud. Küllap on adresslaudade awamiseks tarwisminewad fulud ja muidki sellega ühenduses olewad rasused liig suureks peetud ning selle tõttu asja teostamine paremate aegade peale edasi lükatud.

Ometi tuleb ametiasutuste korraliku asjaajamise ning kodanikkude omawahelise läbikäimise huwides maakondade adresslaudade awamist edasilükkamata iseloomuga küsimuseks tunnistada. See pärast oleks küsimuse uuesti üleswõimise põhjendud.

Tõepoolest. Meil kaebatakse igalpool „paberi saju“ üle ametiasutuses. Välispolitsei ühinda on jaanud 1921 a. teistelt asutustelt ligi poolteist miljoni kirja ning samal ajal omalt poolt välja saat-

nud teist niipalju. Vähemalt waadates selgub aga, et õige suur protsent „sada-watest paberitest“ kedagi otsib — asutusel on kodanikuga midagi diendada, olgu riigi ehk kodaniku enda suhtes, kuid puurdumad kindlad teated wiimase elutoha üle. See-suguseid kirje saadawad kõige rohkem maksuametkond, sõjawäeasutused ja poliitiasutused ise. Sinaades saadakse neist kerrest üle — tehakse järeleparimine kohalike adresslauda, kuid juhitaw aga mingisugused aitamised kirjawahetuse maale, siis algab selle igawene rändamine ühest asutusest teise. Riigi ja omawalitsuse asutuste sekretärid võiksid pajatada, kui palju seesuguseid „suremata juute“ nende kätest igapäew läbi läib. Wõib ette kujutada, kui palju niisugused teha-kad kirjawahetused nõuawad ilmaaegset paberi-, tindi- ning ajakulu, kui palju ametnikudel nende põhjal isikliku järelekuulamise „kohapeal“ tuleb ette võtta, rääkimata piiguli pungitund postifotidest!

Eriti annab ennast tunda maakondade adresslaudade puurdumine kohtualuste poliitiseelisel otsimisel. Praegu maksma sisse-ministri määruse järele 14. jaan. 1921 a.

peab küll ka maal iga majaperemees majaraamatut pidama ja juuretulnud ehk äraläänud elanikkudest wallawalitsustele teatama. Kuid teated on armurikasestesse wallawalitsustesse laiali pillatud ja pealegi teatatakse juuretulijate üle ainult siis, kui need üle 7. päewa paigale jääwad. Wiibib keegi alla 7. päewa hõmajal, siis ei tarwitse peremees sellest kellelegi sõna lausuda. Niisugune kord võib küll wallawalitsusi rahuldada maksumaksjate nimekirjade korrashoitudite suhtes — ta jätab aga politsei ühest väga tarwilikust võimalusest ilma, nimelt järjekindlat kontrolli teostada just selle kiiresti liikuma elanikkude oja, s. t. alla 7. päewa peatwate hõmajaliste üle. Küllap nende hulgas leiduks kaunite protsent isikuid, keda kohalik raiooniüleml otsimiskirjade põhjal peaks külitama.

Keel pahemas seisukorras on eraettevõttes ja isikud, kellel ärilise läbikäimise suhetes tarwidus tekiks soovitawa isiku elukohta üles otsida. Neil puudub võimalus wahetrijagi, seda „suremata juuti“ välja jaata. Üksnes õnnelik juhus jääb neile trööstiks. Praegu saab pealinna adreßslaud igapäew 100 (ametiasutustelt — 200—300) järelepärimist eraisikutelt. Kui jeda arwu maa tarwiduse kohta poole võrra vähendada, jääb ikkagi veel kaunis hull järelepärimisi üle, mida maakondade adreßslaudad ärilise läbikäimise hõlbustamiseks õtendada võiksid.

Kuidas tuleksid maakondade adreßslaudad organiseerida?

Kõige pealt tuleks praegumaksew registreerimise määrus (14. jaan. 1921 a.) täiendada, tehse registreerimist kohuseks kõikide juuretulnud ja wäljaläänud isikute kohta, waatamata selle peale, kui kauaks keegi peatama jääb. Ühtlasi tuleks nõuda, et ühes majaraamatuga ka registreeritawa isiku dokumendid kontrollametnikule ehk asutusele esildataks. Praegumaksewas määrukses puudub seejuguine nõue. Kui soovitaw praegumaksew hõlbustus üksiku kodaniku seisukohalt waadates ka ei näiks olemat, ometi ahwardab tema läbi juba praegu olemasolewaid linna adreßslaudid, mis teeniwad üldiseid huwisid, nimeede moonutamise hädaoht, sest majaraamatute pidamist toimetawad enamalt jaolt pooliku kirjaoskusega kojamehed. Teisest küljest puudub politseil võimalus mõlititud isikutunnistusega elamise üle walmemat kontrolli teostada. Õnneks käitakse aga praegu wististi igal

pool nii politsei kui kodanikkude poolt harjumuse tõttu weel wana rada, s. o. registreerimise juures nõutakse ja näidatakse ette registreeritawa dokumendid.

Registreerimise lehed maakondade adreßslaudade jaoks tuleks kokkuseada võimalikult lihtsad, wõttes andmeid sellest järjekorras, nagu need isikutunnistusel ehk tulewasel passil seisawad. Wististe oleks kõige praktilisem ühendada registreerimise lehti majaraamatuga; majaraamatu lehel võiks olla näit. kaks ärarehitawat talongi — üks sisse- ja teine wäljakirjutamise jaoks, misjuguised registreerimise puhul adreßslauda lähesid. Registreeritawa isiku dokumentide järele täidetud majaraamatu ühes dokumentidega wiiks peremees kohaliku küllakupja ehk kümniku juure, kes sissekirjutamist dokumentidega omalt poolt mõrdleks, isikutunnistusele, kontjale ning sissekirjutamise talongile wallawalitsuse poolt antud stempli „Kontroleeritud sissekirjutamise puhul“ „... 192 a. Nr. küla kümnik“ peale wajutaks ning siis kindlaksmääratud päewal üks kord nädalas ühes teistega kohaliku raiooniülemlle edasi annaks ehk saadaks. Wiimane saadaks üle terve walla kokkugonud talongid, peale wõrdlemist otsimiskirjadega, maakonna politseiülemlle edasi adreßslauda paigutamiseks. Sama teed laudu ja sama kontrolli all peaksid ka wäljakirjutamise talongid rändama, muud kui dokumentide ettenäitamist kümnikule ei oleks enam waja.

Müüd aga raskustest. Tähtsamad neist oleksid: maaelanikkude mitmekesine kirjaoskus, laialdane territoorium ja rahaline kul.

Eh küll kirjaoskus maaelanikkude hulgas läbisegi wõetult teise järgu tähtsusega asjana püüib, julgeks siiski wäidata, et meie päwil waewalt küll maalgi leiduks maja, kus oma kirjanõitja täiesti puuduks. Kui see ka harukorral nii oleks, siis awitaks wilgas naabri jüts kirjapimeda majarahwa hädaft wälja. Õmeti peab ette nägema, et esiotja teataw protsent registreerimise lehti kasina kirjaoskuse tõttu puudulikult kofku seataks. Tähendud protsenti mõiks aga wäheneda juba sellegi läbi, kui passide ehk isikutunnistuse wäljaandjatele findlasti kohuseks tehakse nimesid ja päritolekut wäljaantawatel passidel arusaadawa käefirjaga selle sõna tõsises mõttes kirjutada ning kui majaraamatu etteotja hästiwalitud juhatuskiri registreerimise kohustuse ja leh-

tede täitmise üle paigutakse. Ja mis peaaugi, loodame ikka, et meie emakeelsetel koolidel peagi forda lähed kirjaoskuse tästa. Pealegi võiks maakondade adreßslaudade alustamist eeliseisva rahwalugemisega kuidagi ühendusse viia, mille läbi eßialgsete andmete täielikkus igapidi kindlustud saaks.

Maakala laialdus ei tee niipalju muret korralduse täitmise, vaid palju enam täitmise kontrolleerimise juhtes. Kui registreerimise kohustus eelpoolkirjeldud moel maksma pandaks, siis võidakßid maaelanikud selle läbi õige palju arvesse võttes, et praegu maksma määruse järele registreerimise otstarbel igakord wallomaija tuleb jõita. Soopis raskem on üffikul raiooniülemaal laiapiirilises wallas wastawat järelwalwet teostada registreerimise kohustuse korraldiku täitmise üle, sest arusaadaw on, et tähendud ülesannet ainult kümnikute hooleks ei wõi usaldada. Siiski, raiooniülemaal tuleb oma jooksmate ülesannete täitmise pärast ühtepuhku raioonis ringi jõita, ja kui ta selle kõrwal ei unusta ka majaraamatut küßimast, ühtlasi dokumendide ehtsust proovides, ja kui ta

jeda alati järjekindlalt teeb, siis wõib ta kahtlemata häid tagajärgi saavutada.

Lõpuks kulud. Majaraamat, mis ei tarwitaks üle 50. lehe pakß olla, lähets juurel arwul walmistatult waewalt üle 50 marga maksma. Seda kulu oleks wististe nõus iga majaperemees maal kandma, kui ta selle tasuks tiilikatest wallamaja reißudest lahti saaks. Pealegi jätkuks ühest raamatust mitmeks aastaks, filmaspidades elanikkude wäikest liikumist küladest. Peale selle oleks waja igasse maakonna politßeiwalitßusse kaks agarad kantßeletametrnikku juure wõtta, kes kaartid tähestiku järele kastidesse paigutaks ja järelepärimiste peale wastused annaks. Samuti tuleks iga adreßslaua jaoks ühefordßelt paar spetsiaalkappi muretßeda kaartide alalhoidmises. Jgatahes ei tõuseks riigi kulu kogusummas palju üle kase miljoni marga aastaks, sest osa kulusid kattuks wäike maffu teel, mida erassikutest tarwitajateßt võiks wõtta. Selle wastu wõib aga julgesti oletada, et kulud kümnefordßelt kattuksid adreßslaudade tõttu wähenema maffuwõla näol.

Wõ on jeda wäärt, et teda tõßiselt wõetaks!
A. L.

Politsei ülesanded riigiwõlgade sissenõudmise asjus, wastuwaidlemata korras.

August Wõlder.

(2. järg.)

Seadus näeb ette niihästi liikumata kui ka liikuma waranduse üleskirjutamise puhul omaniku juuresolemist, kelledel on lubatud üleskirjutamise aktile allkirjutada. Oma allkirja juures peab omanik tähendama, et tema on üleskirjutamise juures olnud, niisama on temal lubatud märkust teha allkirja juures selle üle, kui leiab, et midagi on wõõriti talitatud, kuid tema juurõnalist teadaannet wäärnähtuse kohta ei ole arwesse wõetud. Weel on omanik kohustatud allkirja juure märkma oma asukoha, kus tema saab kurni enampakkumiseni elama.

Juhtumisel kui omanikka ega nende wolinikka kohal ei ole, määratakse neile aeg ilmumisesks liikumata waranduse üleskirjutamise puhul 6 kuud, liikuma waranduse üleskirjutamisel 2 nädalat. Kui pärast jeda tähtaega omanikud ehk nende wo-

linikud ilmunud et ole — teostasse üleskirjutamine. Akt peab olema läbi nõõritud, kandma politßei tempelt ja nende allkirju, kes üleskirjutamisest osa wõtsid.

Tegelikult tuleb politßeil peaaegu alati waranduse üleskirjutamisega tegemist teha ja et wastutus üleskirjutamise puhul suur, ning karistused korratuma töö puhul kõwad, peab politßeiametnik wäga hoolas ja ettewaatlik olema. Tuleb hoolga filmas pidada, et üleskirjutamise puhul midagi ei saa kaotßi minna, ei saa edasiantud, ümberwahetatud ega ära warjatud; liikum warandus wõib kas iseäralisse ruumi mahutatud, ehk kellegi hoole alla antud saada. Juhtub üleskirjutamise juures sarnane warandus olema, mille omanduse kohta wõib waielus tekkida, tuleb tema ikkagi akti märkida, kuid nimekirjas sellekohane märkus teha. Tuleb ka

palju õigustatud juhtumisi ette, kus wõlg-
niku abikaasa, sugulased ehk koguni wõõ-
rad tunnistawad osa liikuwast warandu-
sest ehk ükssikuid asju omadeks wõi panii
panduks riigiwõlgnikule — ka sel puhul
tuleb warandus akti märkida, kuid märku-
sega, kes tähendatud asjade peale oman-
duse õigust on awaldanud ja misjagune
see õigus on. Kui hiljem seloub, et waie-
luse all olewa waranduse üleskirjutamine
on hooletumalt tehtud, karistatse üleskir-
jutajat ametist tagandamisega. On aga
üleskirjutamise juures wõltsitud, asju
ümberwahetatud ehk meelega walesti ära-
tähendatud, siis nõutakse süüdlaselt kahju,
mis selle läbi tekkinud, fiske ja antakse
peale selle kohtu alla.

Liikuma waranduse üleskirjutamise
juures peab järgmist silmas pidama ja
äratähendama:

1) Nende asjade kohta, mis kergesti wõi-
wad äratarwitatud ehk wahetatud saada
oma hinnalise wäärtuse poolest, tuleb tä-
hendada täpise nimetus, wäljanäge-
mise omadus (mis seltsi asi on), mõõdud
(pikkus, laius) ehk raskus; 2) teiste kohta,
mis ei käi ülaltähendatud asjade hulka,
tuleb märkida üldine arv, omadus ja
mõõdud (kaal ehk pikkus); 3) järjekorra-
line numeratsioon aktis, kusjuures iga
üksikule asjale ehk tema ümbrisele tuleb
wastaw number sinuitada. Metallasjade
juures (kuld, hõbe, plaatina) tuleb tähen-
dada nende nimetus, raskus ja proow,
kui see teada.

Raamatu, pildi ja muude sellesarnaste
koode üleskirjutamise puhul, kui kopude
kohta nimestikku ei ole, märgitakse ära
raamatu nimi, köidete arv, mis keeles ja
misjagusel paberil trükitud, wäljaandmi-
se aeg, kui puu-itud, siis misjaguses puu-
tis ja raamatu kirjastaja nimetus; piltide
juures nende mõõdud, pildi kujutus ja
meisteri nimi, kui see teada.

Tehaste ehk wabrikute jaaduste üles-
kirjutamise puhul tuleb aluseks wõtta ni-
mestik, mis asutuse poolt kraamile tehud
faktura (wabriku) hinnaga. Nut nimes-
tikku sell puhul kofku seada tarwis ei ole,
kuid nimestik tuleb ilmtingimata kontrol-
leerida asjadega, et selgusele saada, kas
kõik nimetused selles on. Kui aga nimes-
tikku ei ole, siis tulewad asjad üksikasjalis-
elt üle lugeda ja aktisse kanda.

Majakraami üleskirjutamise puhul tu-
leb äratähendada üksikasjaliselt iga nime-

tus, asjade arv ja misjagusest materjaa-
list tehtud, samuti näidatakse aktis üksikult
koduloomad. Wili tähendatakse ära kaalu
ehk mõõduga. Kui aga juhtub majapidami-
se juures olema liikumat warandust, mis
on määratud tagawaraks ehk müügile, tu-
leb waadata tema kui müügikauba peale.

Laewade üleskirjutamise puhul tuleb
äratähendada laewamõõdud, kandeidud,
materjaal, millest tehtud, siis weel laewa
päraltolemine (warandus, mis laewa külge
kuulub) arv ja nimestik, mil ajal ehi-
tatud, kui seda wõimalik teada saada.
Üleüldse tuleb liikuma waranduse üles-
kirjutamise puhul wahet teha nute ja pee-
tud asjade wahel, samuti nende wahel,
mis tarwitamiseks kõlbulikud ehk kõlbma-
tad.

Arsti alt peawad wabaks jätama riie-
ded, mis igapäew tarwis, niistästi talwe,
kui ka suwe riided, pesu ja söögi riistad,
niiwõrd kuiwõrd neid tarwis wõlgnikule
ja tema perekonnale, woodid, toiduained
ja puud, niipalju kui tarwitakse ühe kuu
jooksul, igasugused dokumendid, peale
wäärtpaberite, ametnikkudele kellelel wor-
mi riide kandmine sunduslik samuti sõja-
wäelastele. Neile tarwisminewad wormi
riided ja liikum warandus, mis tsiviil
seadusega liikumata waranduse päraltole-
miseks loetakse, talupoegade liikum wa-
randus, mis tarwitik majapidamises.
(Tsiviil kohtup. sead. § 973.)

Liikumata waranduste üleskirjutamisel
tuleb täpisealt äratähendada asukoht ja
nimetus, kelle omandus, kas ei ole kellegi
teisega ühine warandus. Peale ülaltähen-
datud leadete tuleb ära märkida, kui kau-
gel asub warandus maanteeft, kui on maa-
ala, siis misuugust, (põllumaa, metsamaa
jne.). Majade juures tuleb näidata, mis-
jagusest materjaalist tehtud, kas kiwist,
puust ehk segaehitus; tema mõõdud, mitme
kordne ja kui palju korterisi, kui
palju aknaid, ukki, ahjusid ja ilus-
tusi, mis ehituse küljest ilma rifu-
mata ei saa kõrwalbada jne. Samuti kui
eluhooned, tulewad ka juurdeehitused
äratähendada. Wabrikute üleskirjutamisel
tuleb äratähendada hooned nagu ülaltä-
hendatud, masinate üksikasjaline kirjeldus.
Juhtub wabriku juures olema walmisai-
neid, siis tulewad nemad kui kaup aktis
ülestähendada.

Weskite üleskirjutamisel tähendatakse
ära asukoht, suurus, millest ehitatud, kui

palju kividega ehk raamidega (puusaagimise asutuses) töötavad ja muud selleks vajalikud masinad.

Wiljapuu aedade üleskirjutamisel, kui nemad sissetulekuhallikad, tuleb aratähendada asukoht, maa suurus, puude kogus ja

nimetus, ehk muude kasvude nimetus, mis vilja kannavad, triiphoonete hulk, nende suurus ja otstarbe.

Metsa üleskirjutamisel tuleb aratähendada täpise maa-ala suurus ja mislugu mets seal kasvab, (puude nimetus).

Mõnda saksa politsei ajaloost.

(28pp.)

Sel Saksamaale raskel ajal sai „kaitsepolitsei“ ellukutjutatud, mis koos seisis peaaegu kõikide elukutsetest sõjameestest, kuna ülejäänud osa täitsid mitmesuguste elukutsetega isikud, kuzjuures igalt ametnikult nõuti tõendusid liini reateenistuse üle. Kaitsepolitsei sai Prantsuse ja Belgia sõjaväe-ria eeskujul moodustatud.

Koosseis jagunes salkadesse ja osakondadesse. Sarnased sõjaväelisele korraldusele osad kuulusid komandostaabi alla Berliinis, Münsteris, Kasselis, Magdeburgis, Breslaus ja Königsbergis; igas maakonnas oli korraldud sarnane kaitsepolitsei. Staabid töötasid ühismõtetelisele kaitsele, kuna sõjaväest lahkunud kindralid brigaadide etteotsa seati.

Brigaadi osakonnad olid kõige paremini raske sõjariistadega varustatud, mis oli tingitud sellest asjaolust, et mäsajatel, kellele neil tuli tihhti kokkupuutuda, olid tarvilikud miinid ja suuriüksused. Selle peale vaatamata, et väljamaal politsei suuremalt jaolt sõjaväelisele organiseeritud politsei salkadest koos seisab, — nõudis Boulogne märgukiri uuesti organiseeritud kaitsepolitsei laialisaatmist 3 kuu jooksul, et sarnane sõjaväelisele varustatud politsei mitte lubatav ei ole, sest et tema sõjaväest palju lahku ei lähe. Sarnane märgukiri pani Preisi sisenisteeriumi peale uued ülesanded: kaitsepolitsei laialisaatmine ja kavatsetud politsei ühtlustamine.

— Sõjalaude ja majanduslike kitsenduste tõttu oli riikis politsei 20 järku jagunenud, peaaegu igal asutusel oli oma politsei, ta tekkisid sel ajal mitmesugused sõjaväe politseiosad, kelledest igaüks oma ette eadasi töötas, ja nende vahel ei olnud mingit sidet loodud. Kõik need mitmeaarvulised, ühtselt politseiosad nõudsid riigilt suuri kulusi, selleks oli tarvilik muudatus ette võtta, sest riigi tulud ei lubanud sarnast suurearvulist politseid ülevalpidada.

Sarnase politsei seisukorra tagajärjed andsid end walusalt tunda, kuritegevus kasvab igal alal, tarvitades sarnast seisukorda oma kasuks; abitarwita- ja pöördus asjata politsei poole. Arusaadav, et politsei, kes rahwa hea käekäigu jaoks korraldatud, ei tohtinud paratamata mitmepealises hulgaks kujuneda, waid pidi lihtsama, otstarbekohasema vormi juure tagasi wiidud saama. Wana korrapolitsei ja kaitsepolitsei vahel oli ühtluse puudusel alalised lõhed.

Uue politsei korraldamise aluseks sai mõetud Boulognes 22. juulil 1920 a. ettekirjutatud määrused, mis sisaldasid järgmist:

1. Kaitsepolitsei tuleb laialisaata, kui keelatud sõjaväeline organisatsioon.

2. Wana „korrapolitsei“ wõib üle riigi kuni 150.000 mehe peale suurendada, mille järele Preisimaal 85.000 meest lubatud on.

3. Wana korrapolitsei peab linna kui ka maakondade huiwist kaitsema ja ei wõi milgil tingimisel keskorganisatsiooni ilmet omandada.

4. Politsei varustamine sõjariistadega peab Riiklaste sõjaväe kontrollkomisjoni poolt kindlaksmääratud korra järele sündima.

Kõigi nende nõuetele wastas sisenisteeriumi käsu- kiri 4. oktoobrist 1920 a., mis uuesti korraldatava politseikorra, niisama ka kaitsepolitsei organiseerimist ette kirjutas, mis järgmist nõudis.

1. Kaitsepolitsei saab oma staabiga ära kaotatud. Uus kaitsepolitsei moodustatakse suuremalt jaolt endistest wana politsei ametnikkudest, kuna ülejäänud waba kohtele wõiwad tarwilisel korral liikweritud kaitsepolitsei ametnikud nimetud saada.

2. Reskkomando juhatusel asemele seatakse kohalikud politseiwaliitused sisse, kelle juhtiwateks jõududeks politsei eriala teadmistega isikud eesõignatud on.

3. Kõik puhtsõjaväelised korraldused, kui politseile mitte wastawad, on keelatud.

4. Rasked lasteriistad, nagu suurtükid, kuulipildujad jne. tulewad ära anda.

5. Intendantide ja kaszaametnikkude alluvus politseile saab ära muudetud.

Ühtselt oleks nende määruste kohta järgmist tähendada:

1. Riiklaste nõudmise peale on Preisimaal 85.000 sõjariistadega ja wormiga varustatud ametnikkude hulka ka kogukondade walituse ametnikud arwatud; wiimaste üleminek kaitsepolitsei teenistusse, on riigi poolt soowitam.

2. Selle määruse järele wõiwad politseipresidentid, linnapead, maanõunikud ja walituse presidentid endiselt politsei juhatuses püsima jääda, mis wastab täiesti ennesõjaaegsele politseiwaliitusele.

3. Riiklaste sõjaväe kontrollkomisjoni nõudmise peale saab sõjariistade arv vähendub; lubatud oli

nimelt: iga ametnikule — mõgataoline sõjariist, revolwer, käsigranaat; iga 3 ametniku peale — püss ehk karabiner; iga 20 ametniku peale — automaatpüss; iga 1000 ametniku peale soomustud auto, kaks raske juurtükiga.

4. Kassa kui ka intendandi walitsused on üldise riigivalitsuse külge liidetud ja saavad ka viimase põhimõtte järele korraldud.

Kõigist uuestest korraldustest oleks tähtsamad 3 järgmist kawatust, millede juures lühidalt peatame.

Politseikool. Politseikool peab olema asutus, kus politseiametnikud mõiksid tarwisminewaid teadmisi omandada nende wastutusriika ameti alal. Nende teadmiste hulka kuuluvad — seadused, määrused, mis politseile mõduandwad, üldine riigiseaduste tundmine, nii palju kui see politsei huwidega seotud. Iga politseiametnik, teenistuse astme peale waatamata, peab riigi kodanikuõigust tundma. Peale selle peats politseikool oma ametnikke täiendama veel järgmistes teadustes: kaubandus-, rahwamajandus- ja ühiskonnateadustes. Ühiskonnateadus mõimaldaks politseid tungida rahwa ringkonda ja tema seijulorda ning waateid tundma õppida, mis üks tähtsamatest tingimistest kohuste täitmise juures riigi teenistuses.

Sarnaselt wäljaarenenud politsei ametnik ei ole mitte üksi oma tegewusalale ette walmistud, waid temal on ka politsei teenistusest lahtumise puhul elu ülespidamine kindlustud, sest politseikooli eesmärk peats olema ettewalmistada ametnikke, keda riigi, kui ka erateenistuses kui wäljapaistwaid ja haritud töõjõude tuntakse. Sellets otstarbeks peats

iga maakonda politseikool ajutatama. Kõrgematele politseiametnikkubele on juba Eichenis politseikool lühemat aega tegewuses, kus mitte üksi ametisse puutuwaid, waid ka üldise tähtsusega teadmisi pakutakse.

Politseilised üksused. Selles mõttes ajatud ametkond peats praktiliselt ning ühiselt töötama maakonnas, kus umbes 25—40.000 elanikku.

Rahwa õigustatud soowidele wastutulles, selle huwides politsei loodud ja uuesti korraldud saab, peats igas maakonnas kohaliste olude tundja ametkond sisse seutama, kes walitsuse, kriminaal- ja kaitsepolitseilisi asju diendaks. See peats olema ajutus, kus kodanik igal ajal nõu ja abi leiaks.

Õhupolitsei — on ajutiselt liitlaste poolt keelatud. Rahulepingus saab nõutud, et Sisesaksa maa õhuühenduse jaoks ettekirjutud määrused nii läbiwiidud saaks, nagu need liitlaste poolt kindlaks määratud on.

Nagu sellest ülewaatest selgub, ei ole wiimaste aastakümnete jooksul mitte üksi sõjawägi see olnud, kes walitsuse kõigesuuremat tähepanu ja hoolt ära teenis, waid ka politsei. Politsei kandis loomulikult teatud aegadel walitsewa waimu ilmet, kuid ei saa tähendamata jätta, et politseis see waim siiski painduwama ja kultuuralisema wäljenduse omas, kui see wast sõjawäes ennaft awaldas. Nüüd kus sõjawägi Sakjamaal minimumini wiidud, on politsei kõige rasquete tingimiste peale waatamata, walitsuse ringkondade erilise tähepanu keskkohtaks muutunud, mis seal walitsewast segasest õhkonnast tingitud.

Märgilaskmisest.

Kes meist ei tahaks sõwaks kütiks saada? On ju Schweitzi rahwafangelane Wilhelm Tell üleilmliit kuulust märgilaskmise sõwusest omandanud! Märkilaskmine on nagu igasugune teine sport huwitaw ajawiide. Kuid politseinikule on laskeostust waja, kui tõsist kaitseabinõud. Sõwaga kägitud laskeriist on nii sageli politseinikule elu päästnud. Sellepärast oleks soowitaw, et politseinikud ennaft laskeostuses harjutaks ja eriti just rewolwrist lastmises, sest rewolwer on praegusel ajal ainukene laskeriist, mida meie politseinikud kaafas kannamad.

Rewolwriga ümberkäimine nõuab palju rohkem ettewaatust, kui püssiga. On ju rewolwriga ka rohkem õnnetusi juhtunud. Enne harjutust tarwis hästi järelewaadata, kas rewolwer laetud on ehk mitte, ja ka täispadroneid tühipadrunitest eraldada, et eksitust ei juhtuks, näit. laetud magastini arawahetamises tühja magastiniga, mille läbi muidu õnnetusi mõiks juhtuda. Kes hästi püssist lasta oskab, on juba palju ette jõudnud, sest

lasteseadused on rewolwriks needjamad, mis püssiligi. Mõnes asjas on rewolwrist lastmine palju kergem, näit. ei tule teda, nagu püssi, olale tõsta. Kuid sihtimine lühitekse rewolwri sihtjoone kaudu nõuab natukene harjutamist, sest ta seab üles meie filmale suuremaid nõudmisi, mis aga sihtpunkti läheduse tõttu jällegi wähenewad. Ka dieti, kerge ja kiire kute tõmbamine mängib siin suurt osa. Tõuge, mida rewolwrikäsi kute tõmbamise juures saab, näib nii tühi olewat, et ta wäga wähe suudaks rewolwrit sihist wälja wiia. Kuid kes jeda paremini järele uurib, saab ällatud neist kõrwalekalbumise tagajärjedest, mida niisugune pistkene tõuge wälja kutsuda suudab. Kõige parem abinõu selle wastu on käerandme mitte kangena, waid liikumiswabana hoidmine, sest käerandme kangena hoidmine on peapõhjuseks tõute jaawutamises. Juba kõige tühjem tõuge rewolwrikäe wastu kutsub wälja rewolwrikäe pöörangut wastupidises kute tõmbamise sihis, s. t. naukene alla ja pahemale poole, mis küllalt on, et laen-

gut märgilauast mööda saata. Minutefeks abinõuks selle vastu on, Jordan veel lord, käerandme liikumismabana hoidmine. Kuid paugu äraandmise juures pole selleks aega, et käe hoidmise peale mõelda, sellepärast peab tõsiselt harjutama, et see harjumus muutuks. Ka kindel, rahulik käsi aitab sihi tabamises tuntavalt kaasa.

Nüüd peame kõige pealt kiirelt lastma õppima. Raua aega sihtimise peale kulutada ei tõlba ka püsilaskmise juures, veel vähem revolwori juures. Esiteks, pole lastmise korral selleks aega ja teiseks, ei juuda käsi niikaua rahulikult laste- seifangus püsida, ning lööb wärise. Sellepärast peab paud lastud olema ennem, kui käsi wärise lööb. Wõuab wastase lähedus ja hädasoht kiiret lastmist, siis jätame sihtimist hoopis ära, sest wäiksele kaugusele trehwame nii kui nii, muidugi kui meie ennast jelles harjutanud oleme. Lähedale lastmist wõime ka ilma revolwrita harjutada. Wõtame mingisuguse sihtpunkti, näit. toas harjutades laelambi ehk muud, pöörame siis pea kõrwale ja jelsamal ajal tõstame üles parema käe, esimese sõrmega walitud sihtpunkti poole näidates. Peale selle kontrollime, kas meie sõrm õiget sihti näitab. Niiviisi harjutades läheb meil kaunis ruttu juba kolmandal, neljandal korral korda walitud sihti tabada. Nüüd wõtame revolwri ja kordame harjutust. Paneme teistmisi sõrme kule juure ja esimese revolwristest ligi revolwri sihtjoone sihis, korrates harjutust, näeme, et sõrm õieti sihtpunkti, kuna revolwri sihtjoon

natukene alla poole näitab. Sõrm omas ulatufes ei ole ühetaoline, ja näitab sellepärast ifka natukene ülespoole. Et siit oleks sõrme revolwri sihtjoone sihiga ühte seadida, sest lastmise korral pole seda wõimalik ajapuudusel teha. Kuid sihtimise juures tuleb seda arwesse wõtta ning sõrmega natukene ülespoole sihtida nii, et revolwri sihtjoon walitud sihtpunkti sihiks. Wilmats harjutagem kohe kulle tõmbama ilma, et revolwrikäe seifangut muuta. Kui nüüd veel harjutada ebaõnnestanud paugu järel filmapiikfekt uut sihti wõtma ning kulle tõmbama, siis oleme lähedalt kulalasetungimise vastu kaitsitud.

Kui wastane mitte wäga lähedal ei ole ja aega sihtimiseks jätkub, siis on parem ja kindsam sihtida. Ka kuletõmbamiseks tarwitawgu niisugusel korral esimest sõrme, sest revolwri lastub niiviisi karemini käes. On rohkem aega ja ta teine käsi waba -- tarwitatagu ka teist kätt, näit. parema käe jooks. Miks teist kätt mitte tarwitada, kui ta waba on ja see sihtimiseks kasulik olla wõib? Kaugema ma peale tarwis täpisealt sihtida, sest juba kõige tühjema mea läbi wõib laeng wõetud sihiki mööda lennata, näit. revolwri sihtjoone 08 pikkus on natuke vähem, kui 20 ism.; 50 m. on juba 250-kordne sihtjoone pikkus ja kõige wäiksem wiga $\frac{1}{10}$ mm. teeb wälja 50 m. kaugusele 25 ism. ehk poole inimese pausufest.

Sellepärast, kui teie tahate määratud sihti tabada -- tarwis hästi sihtida, rahulikult kätt hoida ja kiirelt kulle tõmmata!

Ulestunnustamistest.

Sadade aastate jooksul peeti kõige paremaks tõenduselks kurjategija vastu tema oma ülestunnistamist. Kui keegi ise ennast ülesseandis ehk kohtus süüdlaseks tunnistas, siis oli sellest küllalt ihtu süüdi mõistmifeks ilma, et kellegil selle juures mingisugust kahtlust oleks olnud.

Et ülestunnistamist jaawutada, wõeti kriminaal wõimude poolt kõik abinõud tarwitufele. Pea abinõu oli endistel aegadel, piinamine ja kellegil ei tekinud kahtlust, et ülestunnistamisel, mis piinamise ajal tehtud, tähtsus ei puuduks, niisama et inimene wõis oma peale kõik wõtta, mida tema käest nõuti, et aga kannatamata walust lahti jaada.

Õige ümberpöördukt, oldi kindlal arwamisel, et keegi ei hakka ennast ilma põhjuseta süüdi tunnistama ja seda kinnitas veel walitsew ebausf, et küll Jumal ilmasüüta inimesele jõudu annab piinamist lõpuni wäljatamata.

Ragu wana kohtuaktidest näha, wõeti piinamist ka meie maal õige sagedasti tarwitufele. Tallinnas näit. oli kõige esimeseks piinamise abinõuks näpu kruwid. Kui nemad ei mõjunud, siis tarwitati

„suurt piina“ -- põletamist kuumaks tehtud rauaga, liikmete wäljamentamist jne.; kus juures piinatud jai ihualasti wõetud. Piinamise lamber oli rae-kojas, ja weel aastad 50 tagasi wõis weel kwiist piinamise pinki ja raud rõngaid näha. Piinamine jai meie maal kaunis hilja ära laotatud, nimelt 1801 a.

Kuid ka ilma piinamiseta wõib inimese peale nii mõjuda, et tema seda ülestunnistab, mida tema teinud pole. Siin on wäga huwitaw Inglise seadusandluse waade ülestunnistamise peale. Kui kohtul kõige vähem kahtlus tekib, et kaebeluse peale on mõju awaldatud politsei, kahtlusaaja ehk kellegi teise poolt, siis ignoreerib kohtus niisugust ülestunnistamist.

Peale seda tuleb sagedasti ette, et kaebelune ennast süüdlaseks tunnistab selle tõttu, et temal õige arusaamine jeks puudub, mis tema räägib. Näitufeks, küsimuse peale: „kas tunnistate ennast tapmises süüdlaseks?“ wastab kaebelune „ja“, arwamifes, et tunnistab löömise fakti. Tõepoolest aga wõis enesekaitmine wõdi ettewaatamata tapmine olla. Sellepärast tuleb Inglise kohtu prak-

tifas juhtumisi ette, kus kohtunilt ise kaebalusele nõu annab, tehtud ülestunnistamist tagasi võtta.

Nii on siis viimajal ajal kriminalistid oma waasteid ülestunnistamise kohta jootult muutnud, ja ülestunnistamisest üksi ei ole veel küllalt, et inimest jüüdlaseks mõista, kui teised faktilised andmed kuritegu kui ka kaebaluse süüd ei finniita.

Meie seaduste järele on kohtulikul ülestunnistamisel ainult siis juriidiline tähtsus, ja kohus mõib tema põhjal otsust teha, kui mingit kahtlust ei ole, et kaebaluse seletused tõele vastawad. Wastasel korral aga saawad kahjusaaja ja tunnistajad ülekuulatud.

Niijama peab ka politsei ettewaatlik olema, kui keegi ilmub ja ennaft üles annab. Elukutjeline kurjategija, mõrtfukas või waras harilikult küll ülesse ei anna, iseäranis koge peale kuriteo kordasaatmist. Ennem teeb seda juba isik, kes kirgede mõju all on talitanud, kui tema kahetsuse piina tunneb. Igatahes, peab politsei igaford temale tehtud seletused teiste andmete põhjal järleuurima ja selgusele jõudma, kas nemad tõele vastawad, või mitte.

Kõik need ülestunnistamised mõib kahte järku jaotada: Ahelt poolt juhtumised, kus isik teadwalt waletab, ja teiselt — juhtumised, kus isik waimuhaige ja harilikult ise jellesse usub, mida räägib.

Näib küll ustumata asti olema, et keegi ennaft jüüdlaseks kuriteos tunnistab, mida tema teinud ei ole, siiski tulewad niisugused juhtumised ette. Näitusets, tuleb ette, et tuntud kurjategijad ennaft walesti mingisuguses wätfes warguses jüüdistawad, et nende peale mitte kahtlus raskema kuriteo eest ei langeks.

Mõnikord jälle annawad nemad ülesse, et on kuritegu toime pannud, kusagil kaugemas kohas ja

jarnastel ringimistel, et nende juuresolet kuriteo kohal tarwitik, lootusel, et jõuawad transporeerimise juures ära põgeneda. Tuleb aga ka ette, et lapsed ennaft ülestunnistawad kuriteos, mis nende wanemad toime pannud, lootuses wiimaseid karistusest päästa.

Juba niisuguste ülestunnistamiste juures on tõeks teha, et isik waletab, sest mõnikord paistawad seletused tõenäolised olema, iseäranis kui weel mõned kaubsed andmed finnitawad. Weel raskemas seisukorras aga on politseiametnik või kohtunik, kellel arsti teadmised puuduwad, kui nendel nõdrameelslega tegemist. On teada, et isikud, kes raskemeelsuse all kannatawad sageasti ennaft rasketes kuritegudes jüüdistawad, mida nad kunagi pole toime pannud, selleks et ilmafüüta kannatamise läbi oma ehk maailma pattude eest andeksandmist saada. Kriminaal praktikas, iseäranis wanas, on ka palju juhtumisi olnud, kus niisugused nõdrameelsed surma mõistetud said ja otsus nende kohta täide wiidi.

Suure tähelepaneku äratas omal ajal Saksamaal Karl Siegeli profsefs, kes ülestunnistas, et 1847 olla tema ühe maja põlema pannud, kusjuures üks laps tuleleekides surma saanud. 1843 olla tema üht tütarlast meelega tapnud ja peale seda alla tema ühes teistega suurest mürdwargusest osa wõtnud. Kõik need kuriteod, milles Siegel ennaft jüüdistas olid faktilijest toime pandud, nii et tema seletused kahtlust ei äratanud. Kohus mõistis Siegeli surma. Onnests aga tuli enne otsuse finnitamist awalikuks, et Siegel tähendatud juhtumiste ajal hoopis teises kohas wiibis, laps aga loomulikku surma surnud.

See juhtumine näitab selgesti, kui ettewaatlik peab politsei nende ülestunnistamiste puhul olma, et ekstitusi ära hoida, mis pärast raste ehk wõimata on heaks teha. R. S.

Rahwamajandus.

Cand. rer. merc. H. Margens.

Onnelik on see inimene, kes igal ajal omale tööd oskab leida, mida ta armastusega teeb ja kui see tööd teda waimustada juudab — siis mõib tema kangelaseks saada oma tööpõllul ja teda mäletawad weel kaua järeltulew sugu ja rahwas. Kui aga terve rahwas ülesehitawat kultuura tööd oma ülesandeks on mõistnud teha ja armastuses tööd enese wastu waimustujeni jõuab tõusta, siis on selle rahwa pärast tulewit, olgugi et selle rahwa arw wäike peaks olema. Alalugu saab etmale aukoha muretsema ja rahwad teda mäletama. Iga tööd mõib aga siis ainult edukas olla, kui ta oma majandusühtsuses rohkem wäärtusi loob kui ta ise äratarwitab, olgu need wäärtused ainelised ehk jälle waimlised, kui aga tafataal nen-

de wahel olemas on. Rahwaid, kes oma peale ajaloo tähelepanu on tõmmanud, on weel wäikesmaid olnud, kui wäike Gesti rahwas; wõtame näitusets wäikesse „Palmyra“, kes koguni tolleaegse suure Rooma ilmariigi walitsejaid suutis enesest lugupidama ja kelle suurepäraliste waremete ees meie täna weel aukartusega seisame. Seda suutis aga Palmyra ainult oma loowa tööga korda saata, mitte aga suure rahwaarwuga. Ja ega ta teistiti tänapäew suures Inglise ilmariigis ei ole? Wõrdlemisi wäikesest saare rahwast on ajajookul suure kultuuri kandja ja ilmariigi walitseja saanud. Meil Gestis ei tarwitse ju mitte liiga kõrgele lennata, meie oleme ka pisemaga rahul. Et aga ka kõige wähematti kätte saada, peame alati walwel

olema, et meie majandus loovats majanduseks oleks, kus ainelistele ja waimliste wäärtuste loomine alati tasakaalus edeneks ja üffitule kui ka tervele rahwale kindla aluse tulewiku jaoks loots. Selleks on tarwis meil kindlat tahtmist, kindlaid teadmisi oma tegevuse põllul, armastust töö wastu, tarwilisel korral ka waimustust ja usku oma tulewiku siise. Kõige pealt on meil aga tarwis kogu teadmisi rahwamajanduse alal. Eõesti, — iga mõtlejale inimesele peab ühe terve rahwa majanduslike töö orgaaniline kokkutõla ja majandusliku üffit- asjade tundmine jägamat huwi pakkuma.

Rahwa ja riigimajanduse põhijoontega tutvumine ei tohiks ka politseiametnikkude huwi piir- konnast wälja jääda, sest peale üldise filmaringi laienemise wiib see neid ka mitmete ühisele nähtuste ja korra mõistmisele lähemale.

Mitmesugust.

Sündmuse protokolleerimine.

Dr. Hans Grosz toob omas „Archiv für Crimin.- Antrop. und Kriminalistik“ lootese, mis küll külasti anektoodilijelt kõlab, kuid seejuures igapäewases elus tõepoolest ihti korduwaid omasarnaseid nähtusi üli- tabawalt kujutab. Uugu ise on järgmine:

Rudteejaam kufagil Itaalia linnas. Jaamaeßisele ruttab närwiline daam ühes abikaasa ja pojake- sega, nende kannul pakifandja, kes perekonna reisi- wara oma hoolde wõtnud. Perekonna pea lahtub kiirel sammul omastetst, et sõidukaartisid muret- jeda; temafene ei joowi aga filmapilgukski ilma kaitse- jata jääda ja püüab abikaasale reijitatemurrus ta- gantjärele tungida. Temafene (ära wäñides): „Hein- rich, Heinrich! Dota ometi üks filmapilf!“ (Zärsku tu- lewad talle aga laps ja patid meele, ta pöörab end sinna poole, kuhu need maha jäänud, kuid ei filma neid enam.) „Heinrich! Meie patid! Meie laps!“ Wahepeal on ka Heinrich juba filmist kadunud. Murtult langeb ta pingile ja palawad pijarad wee- rewad ojana laugilt. — Eßimene kaastundlik pealt- waataja: „Wabandage, madaam, mis on juhtunud?“ — Temafene (meelest ära olles): „Minu abikaasa, minu abikaasa! Oh Zumal!“ — Teine kaastundlik pealtwaataja: „Mis on waesele daamile juhtunud?“ — Eßimene kaastundlik pealtwaataja: „Ma arwan, temal on krambid“. — Kolmas kaastundlik pealt- waataja: „Wõin ma kuidagi kasulik olla?“ — Teine kaastundlik pealtwaataja: „Waene prouafene on oma abikaasa kaotanud ja sureb nüüd mure pärawt.“ — Neljas kaastundlik pealtwaataja: „Dma abikaasa kao- tanud, ütlete Teie? On ta tema juurest ära jooks- nud?“ — Kolmas kaastundlik pealtwaataja: „Ja, näib küll nii olewat.“ — Neljas kaastundlik pealt- waataja: „Ah, wististi siis juba kellegi tantfijan- naga? Ah, kui kurb!“ — Jaama politseinik (ruttab

Sealt näeme kõigepealt kuidas alglooming kalu püüdes, jahti pidades, põldu harides, maa- põuest wäärtusi wälja kaewates, tooresaineid tööstusele muretseb, kuidas kaubandus walmisaineid turule toimetab, kuidas Ire- diit ka ajutijelt maksujõuetuile tarwisminewate asjade omandamist wõimaldab, kuidas terwed rah- wad üksteisele kätt sirutades walmis on rah- wasteliitu looma, et peale ilmaõõja metfikut laastamist rahwaste rahulikku töötamist üksteise kõrwal wõimaldada ja ülesehitada aidata, mis sõda häwitanud. Terwe inimsoo kõrgemaks kultuuri ülesandeks on rahwastele ja riikidele mitte ainult eluülespidamist kätteaadawaks teha, waid see elu peab ka ilusamaks, kaunimaks ja õnnelikumaks muutuma meie järeltulewa soo juures, kui see meie kahjuks osaks on saanud.

ligi): „Ma, mis jün lahti on?“ Ta wõtab täse- kusti oma märkuste raamatü ja palub tunnistajaid seletusi anda. Ta kirjutab: „Wiimase rongiga sõi- tis jaama üks daam ühes oma abikaasaga. Jaamas lohtas abikaas ühte tantfijannat, kellega erutatult mõned sõnad wahetas, mispeale mõlemad ühestoos lahkuda tahtsid. Daam püüdis mehe põgenemist ta- kistada — seal tõmbas tantfijanna rewolwri wälja ja paugutas daamile otse näkku. Õnneks ei läinud rewolwer lahti, kuid põgenejatel läks korda ära ka- duda. Daam jäi krampidesse maha.“ — Ametnik: „On see kõik tõsi?“ — Pealtwaatajad (ühel häälel): „Täiesti. Meie nägime kõiki oma filmadega pealt!“ — Abikaas (ruttab piletitega tagasi): „Edasi, edasi, Mariefene, — ehk meie jääme rongist maha; Brit- sufene pakifandjaga on juba eel!...“

Grosz lijab omalt poolt weel juure: sedasorti tun- nistajate-pealtnägijate seletusi tuleb politseil tihtigi protokolleerida, kuid mitte igatord ei löpe asi nii õnnelikult. —

Lähemad põhimõtted politsei korral- damise alal Saksamaal.

Saksamaal on walitsuse poolt heats kiidetud all- järgnewad põhimõtted, mida sealsel politseil alal järk- järgult teostada püütakse.

Uue korralduse alguse, käigu ja sihi üle olid järgmi- sed punktid tähelepanemise wäärt:

1. Wäljaspool korralikke politseil ajutusi ajutatud politseieadlustega kokkuliitumine (ehk ülewõtmine).
2. Korralikkude politseiajutuste tegevuspiirkon- dade kordaseadmine.
3. Politseiametkonna ja tema tegevuspiirkonna ja- gamine järgmistesse erialadesse: kaitsepolitsei, krimi- naal-politsei, walituspolitsei; wiimane langeb ka- hesse osasse, nimelt wälksteenistus ja ffitteenistus.

4. Üksikutes erialalistes politseiosades ja väljaspool neid asutatud politseiametkondadega kokkuvõlamine, äralahutamise mõttes erialade järele.

5. Üksikute erialaliste politseiosade sidumine ühe teisega ametnikkude ülemineku võimaluse läbi ühte eht teise osasse, filmaspidades nende ametile vastavust ja kalduvust.

6. Vaba edastijõudmise võimaldamine iga hea politseiametnikule.

7. Kõikide vabade kohtade hoidmine riigi ja omavalitsuspolitseiteenistuses kaitsepolitsei ametnikkude tarvis.

8. Parim väljakoolitamine ja arendamine kõigile

politsei ametnikkudele, ja nimelt sel kujul, et see teenistuse leidmist ka muude elututsete alal võimaldaks.

9. Disipliini tunde, ustavuse, õigluse ja kohusetruuduse kõvendamine ja arendamine.

10. Politseiametkonna paikade ja majanduslike elu tõstmine, filmaspidades politseiametkonna elutse hädaohtu ja vastutavust.

11. Politseiametkonna poliitilist puhastamine ja selgete, kindlate teenistusega kokkuvõlas olevate aluste loomine politseiametnikkude ühingute tegevuseks.

12. Sel viisil ühendatud ja kindlustatud politseiametkonnale kohtade väljajagamine lähemal ajal.

Riigikohtust.

Riigikohtu administratiiv-osakonna toimetus nr. 659 1922 a.

Cesti Wabariigi nimel 1922 aastal aprillituu 29. päeval arutas riigikohtu, administratiiv-osakonnas, Tartus, riigikohtu ruumides, avalikul kohtuistungil, millest osa võisid: eesistuja osakonna juhataja P. Puusep ja liikmed: riigikohtunikud M. Tawere ja D. Werhoustinski; riigikohtu prokurööri abi t. t. K. Luudi ja osakonna sekretääri abi A. Rosti juuresolekul.

C. W. siseministeeriumi administratiiv asjade peavalitsuse seletuspärimist Nõukogude Wenemaa asutuste poolt toimetatud abiellu astumise ja abielu lahutamise aktide maksuvuse kohta.

Siseministeeriumi administratiiv asjade peavalitsuse poolt on järgmine seaduse seletuspärimine riigikohtusse 18. 2. 1922 a. nr. 1449 all tulnud:

Tallinna linnavalitsus pööras siseministeeriumi poole seletuse jaamijeks, kas tuleb meil tunnustada Wene Nõukogude riigi asutuste poolt toimetatud acte abiellu astumise ja abielu lahutamise kohta.

Cesti Ev. Lutheri usu konfistoorium, nagu näha jün kaajasolevast ringkirjast 13. oktoobr. 1921 a. nr. 6863, on koguduste õpetajatele seletanud, et „enamlaste tribunaalide laulatusi ja lahutusit ei saa seaduslikuks pidada“.

Kohtupalati prokuröör, nagu tema kirjast 3. sept. 1921 a. nr. 16646 näha, ei tunnusta Nõukogude Wenemaa dekreete abiellu astumise asjus, ja selle tõttu ei võta vastutusele Cestis teistkordsele abiellu astujaid.

Dulga optantide juurevoolu tõttu Cestis, kes Wenemaal abielu sõlminud või lahutada lastnud, on Cesti Wabariigi ajutustel sagedasti tarvidus lahendada küsimust, kas tunnustada meil maksvaks Nõukogude Wenemaa perekonna seisuslikke acte või mitte

ja nagu ülevalpool etteoodud andmetest näha, valitseb selles küsimuses segadus.

Siseministeeriumi seisukoht selles asjas on järgmine:

Perekonna seisu aktide kokkuseadmist teruel Nõukogude Wenemaal toimetatakse sellekohase seaduse põhjal, mis on väljakuulutatud Seaduste kogus (jobr. usaf.) 1918 a. nr. 7077 § 818 all (Kodeks ja konow ob aktah grašhd. soft., bratschnom, semainom i opefunktom prawe).

Abiellu astumise juhtes on mainitud seaduses kindel registreerimise kord ettekirjutatud, niisama ka abiellu astumise materjaalsed tingimised (poolte waduse, suguluse, terve mõistuse, nõusolemise ja usu juhtes) ettenähtud. Kuigi seal tunnustatakse ainult kodanlike registreerimise teel sõlmitud abielu, ei ole põhjust neid acte meil Cestis maksusetaks tunnustada, sest meil on ju niisama kodanlike registreerimise kord maksu nende kohta, kes selles korras abiellu astuvad. Lääne Euroopa riikides tunnustatakse ka ainult kodanlike registreerimise kord maks.66.r1 ka ainult kodanlikes registreerimise korras sõlmitud abielu, mis meie tunnustamata ei või jätta.

Mis puutub abielu lahutamisesse, siis ei ole selle kohta käivate aktide tunnustamine rahvusvaheliselt mitte üleüldine. Riikide wahakord Lääne Euroopas on suuremalt jaolt reguleeritud Haagis 12. juunil 1902 a. tehtud konventiooniga seaduste ja jurisdiktsiooni kokkupõrgete kõrvaldamiseks abielu lahutamise alal. Mitte iga riik ja mitte igal tingimisel ei tunnusta teises riigis maksuaid seadusi ja kohtute poolt teise mõõra riigi kodanikkude juhtes tehtud otsusi abielu lahutamise kohta.

Nõukogude Wenemaal maksu ülevalpool nimetatud kodeksi § 87 järele, abielu lahutamise alufets võib olla nii mõlemite poolte nõusolemine, kui ka ühe poole soov abielu lahutada.“

Neid mõlemaid aluseid Eesti Wabariigi seadused jellel alal ei tunne. Sarnane seadus võib abielu täitja kindlustada ja võtab ka abielu sõlmimise at- tist tema tähtsuse, kui teda igal momendil ühepoolle heakskiirvamise järele katkestada võib.

Sellepärast ei peaks Eesti Wabariit Nõukogude Wenemaa abielu lahutamise seadust ja selle peale põhjenemat jurisdiktsiooni oma kodanikkude suhtes tunnustama, küll aga Wenemaa enese kodanikkude.

Sellest järgneb, et nende isikute abielulahutused Nõukogude Wenemaal, kes sinna sõitnud Eesti Wabariigi kodanikkudena eht seal optantidena Eesti Wabariigi kodakondsusse astunud, ei tule Eestis maks- waks lugeda, kui lahutamine on sündinud peale Eesti Wabariigi kodakondsusse astumist.

Õige selle tõttu palun riigikohut seletada juht- nõõriks kõigile Wabariigi asutustele, et

1) Eesti Wabariigis tuleb maksuaks ja seadusli- futs tunnustada kõik Nõukogude Wenemaa kompetent- sete asutuste poolt seal maksuakse seaduste põhjal toi- metatud aktid abielu astumise kohta, ja

2) Nõukogude Wenemaa asutuste poolt toimetat- tud aktid abielu lahutamise kohta Eesti Wabariigi kodanikkude suhtes tulewad maksuakseta lugeda.

Käesolewat asja läbiwaadates ja profurööri arwa-

mist arafuulates, leiab riigikohus: nüüde maksu doktriini järele tuleb riikidel teatawatel juhtumistel wäljamaa kodanliti seadust kohaldada, kui nemad wastuolus ei seisa maa-ala riikliste asutustega eht kogufondliti korraga ja kõlbliste nõuetega. Sellest seijukohast wäljaminees peab tunnustama, et üles- wõetud küsimus on sifeministeeriumi poolt täitja õiget lahendamist leidnud ja wastab ka põhimõtte- dele, mis wastuõõetud ja maksuaks tunnustatud Saagis 12 juunil 1902 a. tehtud konwenttsiooniga seaduste ja jurisdiktsiooni kokkupõõrgete kõõwaldami- jeks abielu sõlmimise ja lahutamise alal.

Sellepärast min. asut. § 176 p. 6 ja sen. as. § (1917 a. wäljaanne) § 76 p. 10 põhjal

otustas riigikohus:

seletada: 1) et Eesti Wabariigis tuleb maksuaks ja seaduslikult tunnustada kõik Nõukogude Wenemaa kompetent- sete asutuste poolt seal maksuakse seaduste põhjal toimetatud aktid abielu astumise kohta ja 2) et Nõukogude Wenemaa asutuste poolt toimetatud aktid abielu lahutamise kohta Eesti Wabariigi kodanikkude suhtes tule- wad maksuakseta lugeda.

Meie lugejatele.

Wimase politseiülemate koosoleku järellajana on meie lugejate ringkonnast ettepanetuga esinetud, et nooremate politseiametnikkude jaoks jaoks selle- kohane käsiiraamat wälja antud, mis eriti proto- kollide kokkuseadmise ja wastawatel juhtumistel ettepandawate küsimuste, kui ka muu wormitaitmise kohta tarwilikta näpunäiteid sifaldaks.

Seda soowiawaldust kõigiti tarwilikult ja ot- tarbekohaselt lugedes, tahaksime omalt poolt ette- paneku kohta nii palju tähendada, et käsiiraamat, kus protokollide kohta „ainult oleksid sees se- duses nõõtud küsimused iga liiti kuriteo alal“, wastawa üldise käsiiraamatu puudusel, liig ühe-

kõõljena ja puudulikuna kujuneks, sest protokollides ettepandawad küsimused ja muud wormitaitmised on sedawõõrd üsifkute seadustega seotud, et sarnaste „küsimustesje“ puutuimate näpunäidete ettetoimine, ilma wastawates seadustes ettenõõhtud politsei üles- annete selgituseta, raske ülesanne oleks, kuna aga just kohustuste ja ülesannete teadmine üsifkute eri- seaduste alal politseile olulise tähtsusega on.

Sarnane üldine käsiiraamat, mis ühtlasi ka iga protokolleerimise juhtumise kohta wastawaid näpu- näiteid sifaldab, on praegu peawalitjuses teosil ja saab lähemal ajal trükist ilmuma.

Kirjadest toimetusele.

Hiigiteenijate koosseisu wõõhendamise puhul.

Wabariigi Walitjuse otseuse põhjal saab tulewal aastal palju hiigiteenijaid ametist wabastatud, polit- sei koosseisude wõõhendamise puhul. Muu seas on aga õige sifmatorkawalt kohtuministeeriumi alla kuulu- wates ametkondades koosseisu otustatud wõõhen- dada.

Paljude nooremate politsei ametnikkude hulgas tekitab see küsimus juba aegsasti peamurdmist, mil moel ametist lahti saades — jälle uut üles- pidamist leida. Paljudel on oma amet juba

tõõiesti elukutses saanud ja nad on ka politsei tee- nistuses kaunis hästi arenenud; kuid nüüõd peab tahtmatalt selle elukutsese selga põõdrama ja uut elukutset omale otstima, mis mõõstagi, paljudel wõõga raske põõdrang elus on.

Wastawad wõõimud peafid selle asjaolu peale täõõhelpanu põõdrama, et mõõndagi raskest seifuforraft peasta, ja kuna paljudel politsei ametnikkudel ka muul erialal wõõi asutuses teenida wõõksid, — netle iiti wõõhemalt wõõimalus tehtaks edaspidi esimeses järjekorras õõigus kogemustele wastawalt uut üles-

pidamist leida. ehk neid registreerides, kui taga-
wara ametnikke, et kohtade wabanemise korral
neid jälle wastama koha peale kutsutaks.

Misjuures kujuk Babariigi Walitjuse poolt koos-
seisjude wähenemine tegelikult läbi wiiatse, on

teadmata, kuid riigi kassas oleks jätsti soowitaw,
et juurema haridusega ja rohkem wilunud isikuid
ametisse jäetaks, sest haritud inimesel on praegusel
ajal ka palju rassem wastamat teenistust leida.

Kriminalist G. L.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1498. Rairooni ülem S. L. Küsimine. Kas on õigus üle koosseisu teenival raiooni ülemal tasu saada sissenõudja kasuks wõetawast tulumaksu „deposiidist“, kui tema tegelikult ise tulumaksu sisse nõuab.

Wastus. On õigus.

Nr. 1503. Engeja 2712. Küsimine. Kas võib walla politsei raiooni ülem temale wäljaantud ametitunnistuse põhjal (mille peal on nimetatud „on õigustatud sõjariista kandma“) üht jahipiisli hoida ja kanda või peab selle hoidmiseks ja kandmiseks luba muretsema harilikus korras.

Wastus. Ametitunnistuse põhjal võib politsei ametnik ainult tema kohuste täitmiseks ettenähtud laskeriista (rewolwrit) kanda, kuna jahipiisli hoidmiseks ja kandmiseks luba harilikus korras muretsema tuleb.

Nr. 1500. Rairooni ülem Hennj. Küsimine. Ehitustööd on umbes 3—400 inimest töö, elawad ühisbarakkides, mis ilma hinnata ja weel peale seie kütte ja walgustusega ettevõtte poolt tarwitada. Tööline wõtab ise või antakse temale lõpuarwe,

kuid jääb barakki elama. Ehituse walitus palub politsei wõimu, tööliisi, kes tööd ei tee, barakki wälja ajada. Kas raiooni ülemal on õigus tööliisi barakki wälja ajada, või käib see hariliku korterist wäljatõstmise korra alla, j. o. kohtu teel?

Wastus. Käib hariliku korterist wäljatõstmise korra alla, j. o. kohtu teel.

Nr. 1426. A. P. Küsimine. Pol. peawal. ettek. 8. apr. j. a. nr. 10042/22185 järele tuleb peatusluba maksust wabastada, neid wäljamaalasi ja nende abielu naisi, kes Eesti wabadussõjast, Eesti wäeosades tegelikult oja on wõtnud; jelleks nõuda sõjaw. wabast. tunnistuse ettenäitamist.

Kas tuleb neid wäljamaalasi lugeda Eesti wab. sõjast, Eesti wäeosades tegel. osawõtnuteks, kes on teeninud näit. Bulak-Balahowitshi wäeosas, misjuures wäeosa kuulus 2. div. juhatusse alla, ükshiku Katschanowi pataljoniis jne., niisama ka isikuid, kes arstidena, sanitaaridena jne. Eesti sõjawäe ülemjuhatusse alla kuuluwates haigemajades teeninud on.

Wastus. Ei tule wabastada.

Ametlik osa.

Nimetused ja wabastused ameti alal.

Siseministri päewakärguga 3. aug. 1922 a. Nr. 22.

Nimetud: 1) Administratiiv asjade peawalitjuse 1. järgu kantselei ametniku kohuste täitjaks Walter Tõnise p. Arro, arwates 20. juulist j. a.

Päewakärgu 23. detsembr. 1921 a. Nr. 33 § 4 Petjeri maauilema sekretäär Meiksei Rink'i (Trint) kohta muuta ja Rink'i lugeda puhkusele olnuks 15. detsembr. 1921 a. kuni 12. jaanuarini

1922 a. ja 12. jaan. j. a. ümberpaigutatud Rehwireerimise ja sõjafahjude hindamise peakomisjoni sekretääriks.

Wabastud: 1) Termishoiu peawalitjuse asjaajaja Ella Lüüs, tema omal palvel, 21. juulist j. a. arwates.

Wabastud administratiiv asjade peawalitjuse kätusametnik Ernst Kalberg, tema omal palvel 15. augustist j. a. arwates.

Sündmused.

Tapmine.

8. sept. sai Püssi jaamas, 248 ilm. peal, püssnoaga äratapetud Johannes Jaani p. Põiklik, 37 aastat wana, kelle elukoht Püssi jaama lähedal olewas lauawabrikus ja kelle pärimus esialgu selgitamata. Surnutehal sai leitud pahemal pool rinda

ribikontide wahel üks noahaaw. Tapjana sai kohaliku maakonna politsei raiooniülema poolt tabatud Saaremaakonna, Kuresaare walla kodanik Robert Ludwigi p. Suhtend ja toimetud Jõhwi politsei jaoskonnauilema korraldusse. Tapmise põhjus esialgul selgitamata.

Wäärtuslikud dokumendid.

Randolf Lichfield'i jutustus.
(Lõpp.)

— Tähenad, — mõites ta, — Wedd lasseb wargad sisse ja need, muidugi, waldawad paberid, kui neil ainult korda läheb keerulise luku saladusest üle saada.

Crowder jättis kõlistamise, ning hakkas kõigest jõust katsuma kõbiduist käsi ja jalgu wabastada.

Juust samal filmapilgul koputas keegi ukse peale ja wajutas ufelinki.

— Astuge sisse! Wabastage mind ruttu, — karjus Redginald. — Need rõõwolid...

— Mis on juhtunud? — küsis wanakehe hääl, kes Crowderi warem majaja lastnud oli.

— Kes seal on? Miks te uft lahti ei tee?

— Ma ei saa olen seotud ja siin ei ole wõtit. Murdke luff katti. Tooge kaitju, jöwawajar, kirwes... üks ta puhas mida, aga ruttu... Asi on väga tähtis.

— Hea küll. Džefohe. Selle korra peal on weel teine pasjilit wõti.

— Ruttem, — hõikas Crowder uuesti, kuuldes, kuidas wõti lukuaugu pisteti ja ringi keerati. Üks awanes; majaperemees waatas ettemaatlikult Redgy peale. — Tulge ja kõigale paelad katti, — palus teda Crowder. — Need mehed, wargad — rõõwisid mind paljaks.

Wanake astus sisse; ta oli väga kohkunud; tema kannul ilmus ta ta naine, kes Redgyt asja kohta pikalt pärima hakkas.

— Jähand halasta, — lausus ta, kui Crowder mõne jöwaga talle ja ta mehetele asja ära seletas.

— See mr. Walter paistis kohe mulle kahtlaseks. Ta jöitis alles täna peale lõunat siia ja teatas, et homme hommikul lasseb oma kraami tuua. Ja kui tungiwalt ta nõudis, et me muid üürilisi ei wõtaks, ning ije alumise korra peal elatjime.

— Ma ei wõi kauem kuulata, — teatas Crowder, kes end wabastatuna tundes, kohe oma rudjutud kübara järgi kahmas. — Ma ei tohi enam sekundigi kaotata!

Wäljas ei leidnud Redginald katjoomootori ja jöoffis teed möbda ida poole, mõeldes, mis teha. Doriina oli lõunal tuttawate juures wiiteteistkümmne minutit jöidu lauguses oma kodust. Kui talle telefoneerida, et ta kohe koju jöidaks ja politseimihid ligi wõtaks?

Uga tal oleks tulnud abonentide raamatus Holmide telefoni numbrit otjida; oodata, kummi Doriina telefoni juure tuleb ja talle asja seletada. Palju see wõis aega wõtta?

Waba jöidmvoorimees ajas talle järele. Redgy peatas teda.

— Nii kiirelt, kui iganes jaate, — hüüdis ta woorimehetele, troskasje hüppates. — Kui parajaks ajaks kohale jõuan, jaate jöwereigni.

— Lõppude lõpuks, — arwas Crowder — jõuawad kaks kelmi waewalt enne mind Ershby maja juure; nad jõudsid minuist kõigest wiitesteist—katskümmeend minutit ette.

— Wõib olla, et nad alles teel on? Wõib juhtuda, et nad maja juure jõuawad, kui mõni takistus juhtuda wõis. Wedd ometi nõuab mõnda seletust, enne kui ta nad raamatukogu tuppa lasseb.

Waststi märkas Redgy, et woorimees hakkas kutsib ja purjus on; wiie minuti jöofful pidi ta jöiduriista paar korda peaaegu ümber ajama. Crowder istus, nagu nõelke otjas. Ta tagus omale wastu põlwi ja ajatas waljusti. Ükki nagisefid pidurid ja tee peal trostka ette kaswis politseimihid ülestõstetud käega. Ta astus kuhjari juure, puki paremaltpoolt küljelt.

Wähemagi kõhlemiheta wõttis Crowder taskust mõned rahad, wiskas need istepadjale ja wajakpoolle trostkaft wälja hüppates, pistis teed möbda jöoffma. Trostka liikus politseimihiduga.

Wõitänawat kaudu jõudis Crowder platfile, kus woorimeeste seijutoht oli. Kuid mitte ühte jöiduriista polnud seismas. Redgy jöoffis edasi; wiimaks juhtus talle waba üüritöid wastu; hingeldades, seletas ta kuhjarile, mida tal maja on, istus, tuitudes töida ning jee hakkas kiirelt jöitma.

Crowder piilus küll parempoolsest, küll pahempoolsest aknast wälja, et jöugusele jõuda, kas Ershby maja weel kaugel on. Rahutumad mõtted täitfid ta pead, ja mida rohkem ta oma jöhile ligines, seda vähem lootust paistis tal olewat. Ümber nurga keerades, peatus töid Ershby maja ees.

Teiselt poolt küljelt jöitis samuti üüritöid maja poole; muidugi, wõisid temas istuda kufrukuninga Lamberti poolt äraostetud mehed.

— Tulge minuga ühes, — hõikas Redgy kärijawal häälel woorimehetele ja hüppas tölast wälja. — Teid läheb mulle ehk waja. Saate hea waewataju... Majas on wargad...

Ta ei lõpetanud lauset, sest ettemaatlikult awanes ta ees wälisuks, kust teenri Weddi nägu wälja wahtis.

Teenrit kõrwale lükkates, tormas Crowder mustahabemelihetele kallale, kes eesruumis seisis ja palitu nõbbe kinni pani, liipamihid, nähtawasti, walmis olles.

Nad mõlemad kufkusid põrandale ja wõitlefid mõne filmapilgu, kui hullumeelsed; Wedd ja woori-

mees ainult vaataski pealt. Palku ei olnud. Kärme osava liigutusega sai Crowder oma wastase peale, rõhus armutult põlvvega talle rinde peale ja päästis warga palitu lahti, et ta sifemiseft taastust kalliväärtuslist paberitepakki lätte saada, mida ta kall tahele pani. Waerwalt sai Crowder selle kimbu lätte ja wiskas ta eesruumi taha otja, kui teener ta peale langes. Koffukeeraturid paberid lendasid läbi õhu ning langesid Doriina toatüdruku, Kitty, jalge ette, kes müra peale wälja jooksnud oli.

— Wälte paberid maast ära, Kitty! — karjus talle Crowder. — Urge andke neid ära!

— Andke nad mulle, — mõirgas mustahabemeline, maast üles tõustes, kuna Wedd Crowderit kõrwale wenitas.

Kitty kumardas paberid wõtma, kuid mustahabemeline tõukas ta eemale ja tüdruk lendas, karjatades, wastu seinale. Mustahabemeline kahmas paberitruuli ja jooksis uste poole; kuid wälisukse lükkati ta ees kinni; woorimees astus talle tee peale ette.

— Ei pääse! — hüüdis woorimees. — Ma taipan, et asi halb on. Teener on minu poolt; noor naisterahwas on aga minu sõitja poolt. Ma lahtlostin, kuid ükski korralik inimene ei oleks lubanud tüdrukuga nii ümber käia, nagu sina seda tegid, ja seepärast tean ma, kellel õigus on.

— Pidage ta kinni, kutsjar! — hüüdis Crowder, Weddi pörandale paistates.

— Geft ära tee pealt! — röökis mustahabemeline.

— Need paberid on majaperemehe päralt. Urge laske teda läbi, — röökas Crowder edasi ja, kõike oma jõudu kofknuwõttes, rõhus tugewasti Weddi keret. — Kitty, Kitty, jookse telefoni juure. Kutsuge politseid, kõlistage tuletõrjujaid; kutsuge appi, ükskõik teda, aga ruttu.

Noor tüdruk jooksis telefoni juure; mustahabemeline sõõstas woorimehe poole, kawatjedes teda näkku liüha, kuid see juhtis lõõgi osawasti kõrwale, lasti pea ettepoole ja tõukas peaga mustahabemelihele kõhu pihta.

Mõlemad kukkusid maha ja muutusid lõõleand-watels kätte-jalgade tombuks.

Samal ajal kõlistas Kitty juure ägedusega telefoni laudu.

— Hoidke teda kinni, — karjus Crowder woorimehele ta ise wõjutas põlvvega parketile langenud Weddi kaela peale. — Minuti pärast tulen teile appi.

Kuid Wedd pääsis lahti, hüppas jalule ja kargas mustahabemelihele appi.

Weddy liig ruttamine rikkus asja, sest et, teenrile järele jookstes, ta jalg huntusjälänud waiba ääre taha kinni hakkas; komistades, longes ta raskelt pörandale ja kukkus peaga nii waljufti wastu parketti, et filmapilgulks täiesti meelemõistuse kaotas.

Kui ta toibus, nägi ta woorimeest trepi alumise astme pealt tõuswat, kuna Wedd ja mustahabemeline wälisukse juureft taganesid, mille kõrwal Ershy seisis.

— Telefoneerige politseisse! — ütles ta kaskiwalt toatüdrukule.

Wedd ja mustahabemeline langesid ähwardades ta kallale, aga juba haarasid Crowder ja woorimees nad seljatagant kinni.

— Ta juba telefoneeris, — hüüdis Crowder Ershyle.

Ershy liikkas uste oma järel riimi ja tormas ise ta wastaste kallale. See lõpetas asja.

Kogu aja pöiktänawas rahutumalt ootanud paks ei teadnud jündmuseft midagi, ehk küll tõõd Ershy maja kõrwal teda rahutuks tegi; kui aga weel teine tõõd ette sõitis, kuft kaks politseimikku wälja hüppasid, siis kadus ta ruttu õõpimedusse. Ometi osatakse inimestele sekeldusi ta järele saata. Paks tuli sellesle arusaamisele järgmisel päewal juft sel filmapilgul, kui ta Londonist arastõitmas oli, kuid politsei poolt waljalis kinni peeti.

Wäljaandja: Toimetuskommissjon.

Ajut. wastutaw toimetaja: K. Rogermann.

Kuulutused.

Tunnustakse maksusetaks järgmised kadumaläänud isikutunnistused:

Kattel, Mihkel Gustawi p., w. a. Kõrgejaare wallawal. 25. 1. 21 a., nr. 10.

(4984)

Keisik, Jaan Peetri p., w. a. Wana Wõidu wallawal.

(7340)

Mni, Marie Johani t., w. a. Suure Kõppu wallawal. 3. 1. 20 a., nr. 704.

(7341)

Kiwissaar, Jaan Ennu p., w. a. Loodi wallawal.

(7342)

Dusti, Hans Hansu p., w. a. Kaarli wallawal. (7343)

Kais, Minna Jaani t., w. a. Wana Tänaõilma wallawal. (7344)

Lamberg, Jaan Juhani p., w. a. Kaarli wallawal. (7345)

Korp, Johannes Jaani p., w. a. Eõna wallawal. juuni kuul 1920 a., nr. 889.

(7472)

Deen, Alma, w. a. Einmanni wallawal. 19. 12. 19 a., nr. 50

(7473)

Kangur, Emma Willemi t., w. a. Wao wallawal. 20. 5. 20 a., nr. 1015. (7689)

Roswelt, Johannes Priidiku p., w. a. Masfu wallawal. 20. 12. 19 a., nr. 286. (8072)

Sits, Katarina Juhani t., w. a. Saulepi wallawal. 23. 12. 19 a., nr. 120. (8073)

Rumma, Jaan Tõnise p., w. a. Weltja wallawal. 1921 a. nr. 19. (8074)

Jaaks, Aleksander, w. a. Sinalepa wallawal. 6. 12. 19 a., nr. 874. (8142)

Nuus, Joosep Hansu p., w. a. Siu-Emmaste wallawal. 1920 a. (8149)

Grüner, Mihkel Udo p., w. a. Nõkõla wallawal. 12. 3. 20 a., nr. 151. (8148)

Pirjentaf, Johannes Priidiku p., w. a. Warbola wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 341. (8276)

Kraut, Johannes Otto p., w. a. Riisipere wallawal. 31. 5. 20 a., nr. 130. (8277)

Paal, Elwine Tõnise t., w. a. Warbola wallawal. 17. 12. 19 a., nr. 482. (8278)

Kulu, Willem Otto p., w. a. Tall. l. pol. 1. jsk., 17. 2. 20 a., nr. 150. (8275)

Grossmann, Eitsa Jaani t., w. a. Kirna-Rohatu wallawal. 5. 2. 20 a. nr. 1117. (8268)

Uusmann, Tõnu Tõnu p., w. a. Kloostri wallawal. 27. 10. 20 a. nr. 1474. (8269)

Gimberg, August Rüstase p., w. a. Kirna Rohatu wallawal. 31. 12. 19 a., nr. 667. (8272)

Germann, Elisabeth Juhani t., w. a. Warbola wallawal. 16. 12. 19 a., nr. 363. (8271)

Sool, Mihkel Peetri p., w. a. Keila wallawal. 29. 12. 19 a., nr. 903. (8270)

Alleman, Jüri Tooma p., w. a. Raudtee pol. ülema p. 13. 11. 19 a., nr. 612. (8264)

Neuwalt, Edgar Tooma p., w. a. Kloostri wallawal. 28. 6. 19 a., nr. 612. (8267)

Kuub, Mihkel Davi p., w. a. Linnmada wallawal. 2. 3. 20 a., nr. 519. (8367)

Worru, August Rigolase p., w. a. Sõmeru wallawal. 5. 12. 19 a., nr. 479. (8632)

Waha, Maffim Matwei p., w. a. Mõhu-Suure wallawal. 24. 1. 20 a., nr. 439. (9103)

Ellif, Alma Karli t., w. a. Rogula wallawal. 10. 5. 21 a., nr. 42. (9104)

Said, Gustaw Piisu p., w. a. Leifi wallawal. 26. 5. 20 a., nr. 300. (9105)

Mõisejew, Aleksander Jakobi p., w. a. Jõhwi wallawal. (9358)

Sindresson, Juhani Toomase p., nr. 2138. (9655)

Weinberg, Alfred Willemi p., nr. 1402. (9656)

Engelhard, Erich Aleksandri poeg, nr. 480. (9657)

SHOKOLAAD

VIVAT

A.-S. „RENOMMÉE“.

9475

Tallinn, Suur Kompassi tän. 40.

Teadaanne.

Riigi Teatajas Nr. 79 1922 a. awaldatud koosolekute seaduse § 10, p. 2 põhjal teatan sellega, et minu poolt on määratud awalikkudeks kuulutuste kohtadeks kuulutuse lauad Lääne maakonnas ja Haapsalu linnas:

- 1) Lääne maakonna Politseiwalitsuse juures Haapsalus, Rütli t. nr. 26,
- 2) Hiiumaa politsei jaoskonna ülema kantselei juures, Kärdlas,
- 3) Lihula politsei jaoskonna ülema kantselei juures, Lihulas ja
- 4) Märjamaa politsei jaoskonna ülema kantselei juures, Märjamaal.

Koosolekute pidajatel, kes koosolekute kohta eeltähendatud tahwitel publikumile awalikult teada andwad ja soowiwad, et see seaduse § 7 tähendatud teadaande aset täidaks, tuleb see kuulutus kokkuseada wastawalt seaduse §§ 7 ja 8 nõuetele, tähtaegadele ja äratähendatud sisuga, wastasel korral ei saa neid seaduslikkudeks teadaanneteks arwatud. 4812

Haapsalus, 28. juulil 1922 a. nr. 58.

Lääne maakonna Politseiülem: (allkiri).

Kuulutus.

Järwa maak. Politsei II jaost. ülem kuulutab sellega, et 15. aug. s. a. kell 12. saab Orina mõisas II jaoskonna kantselei juures Jüri Rigermanni' l

enampakkumise teel

ära müüdüd üks punane lehm 2 a. wana, hinnatud 2500 m. peale, 2000 m. tulumaksu wõla fatmifeks. 7476

Orina mõisas 1 aug. 1922 a. Nr. 923.

Järwamaa politsei II jaost. ülema l.t. B. Teets.

A. E. G.

EESTI ELEKTRI SELTS P. W.

TALLINN.

WIRU TÄN. 13-2.

TELEFON 15-90.

A. E. G. Berliini tehastest A. E. G.

Auruturbiinid, transformaatorid, dünamod, elektromootorid, lülituse-sisseseaded, juhed, kaablid, woolu-mõõtjad, amper-woltmeetrid.

Telefoniaparaatid, elektrilambid, A. E. G.-kirjutusmasinad, kõiksugu elektritarbenõud, põllumajanduse, majanduse ja tööstuse otstarbeks.

□□□□ 9480

Hinnakirjad ja eelarwed maksuta.

TÖNISSON, UUSMANN & Ko.

TALLINN, RÜÜTLI TÄN. 28/30

Kõnetraat 460 ja 11-83.

Keskütte, wentilatsioon, wesiwarustuse, kanalisatsioon, puurkaewude ja pumpade sisseseaded, mehaanika tööstus j.n.e.

**LADUS ON SAADAWAL KÕIK MEIE TÖÖS-
:: TUSALAL TARWILIKUD MATERJAALID. ::**

9481

S. MEIERTHAL

Wiruwärawa puiestee nr. 11.

Soowitab suures wäljawalikus :
saapaid ja saapapealseid igat
:-: seltsi odawate hindadega. :-.

9179

Sellega annan austatud kaubatarwita-jatele teada, et olen lahku läinud A. Gorbatschewist ja olen awanud oma ette

naha- ja wenesaapakaupluse.

Soowitan suures walikus **kalameeste saapaid** (wenesaapaid) ja kõiksugu kingsepa tööriistu. Palun sõpru ja tuttawaid lahkesti waatama tulla.

Austusega

9478

J. Gunjashin,

Gonsiori tän. nr. 3, endine Kurepoe Wanka.

Kuulutus.

15. augustil 1922 aastal kell 12 päewal saab Saaremaa maakonnas, Kihelkonna wal-las, Pidula metsas, Mustjala maantee ääres „Tsirgu“ talu juures oksjoni wiisil, enam-pakkumise teel äramüüdüd :

1) 40 jooksw. sülda arsinapikkuseid kuuse-männa põletispuid, hinnatud 400 mrk. süld, kokku 16.000 mrk. ja

2) 200 tollilist prakk lauda, 21 jalga pik-kad, á 5 mrk., kokku 1000 marka, Eduard Wallner'i wõla tasumiseks Max Lasberg'ile 500.000 m. suuruses summas, ühes 0/0/0.

Müügi alla tulewat warandust wõib näha iga päew oksjoni kohal.

Kuresaares, 31. juulil 1922 a.

Nr. 4198.

Saaremaakonna politsei ülem
Tilling.

8368

Sekretäär (allkiri)